

ยาล้างฟันปลอม (Denture Cleanser)

ปัจจุบันเทคโนโลยีทางการแพทย์เจริญก้าวหน้าขึ้นมากทั้งการป้องกันและบำบัดรักษา ยังผลให้มนุษย์มีชีวิตยืนยาวขึ้น แต่ด้วยระยะเวลาของมนุษย์มีอายุการใช้งานที่ค่อนข้างจำกัด เช่น ฟัน เมื่อฟันแท้หมดสภาพของการใช้งานลง แต่ร่างกายยังคงมีความจำเป็นต้องใช้ฟันเพื่อบดเคี้ยวอาหารอยู่ จึงมีการคิดค้นและผลิตฟันปลอมขึ้น

ฟันปลอมมีราคาค่อนข้างสูง ประกอบทั้งต้องนำมาสวมใส่ภายในช่องปาก การบำรุงรักษาและการทำความสะอาดจึงเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากฟันปลอมสามารถถอดเข้าออกได้สะดวก จึงนิยมนำมาทำความสะอาดภายนอก การใช้น้ำธรรมดาทำความสะอาดอาจจะไม่ได้ผลดีเพียงพอ จึงมีผู้ผลิตยาล้างฟันปลอมขึ้น

ยาล้างฟันปลอมที่ส่งเข้ามาภายในประเทศมีหลายประเภททั้งชนิดเม็ด ชนิดผง ชนิดน้ำ และชนิดเหลว ชนิดยาสีฟัน แต่คนไทยนิยมใช้ยาล้างฟันปลอมชนิดเม็ดและชนิดผงมากกว่า

โดยปกติส่วนผสมของยาล้างฟันปลอมประกอบด้วยสารเคมีไม่มากนัก และมีกรรมวิธีการผลิตที่ไม่ยุ่งยากมากนัก เนื่องจากต้องการเพียงให้เกิดปฏิกิริยาเคมีอย่างอ่อน ๆ ขณะผสมกับน้ำในการชะล้างคราบฟัน และมีฟองก๊าซเกิดขึ้นด้วยเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำความสะอาดให้ดีขึ้น ความเป็นกรดต่ำเมื่อผสมน้ำแล้วส่วนมากจะอยู่ระหว่าง ๗.๕-๑๒

ส่วนประกอบที่สำคัญของยาล้างฟันปลอมโดยทั่วไปจะมีสารจำพวกออกซิไดซิงส์ (oxidizing agent) เช่น โซเดียมหรือโพแทสเซียมเปอร์ซัลเฟต ประมาณร้อยละ ๓๕-๖๐ โดยน้ำหนัก สารฟอกขาวซึ่งเป็นสารที่ขจัดคราบสกปรกควรเป็นสารที่ละลายน้ำได้หมดส่วนมากจะเป็นสารอนินทรีย์ เช่น เกลือฟอสเฟตหรือเกลือคาร์บอเนต โบคาร์บอเนต บอเรต ซิลิเกต เป็นต้น ประมาณร้อยละ ๒๐ โดยน้ำหนัก ผสมสาร

ที่ช่วยให้เกิดฟอง (effervescence promoting) เช่น โซเดียมเปอร์บอเรต โซเดียมเปอร์ออกไซด์ เป็นต้น อีกประมาณร้อยละ ๐.๕-๒๐ โดยน้ำหนักเช่นกัน และอาจมีสารพวกแต่งสีแต่งกลิ่นอีกเล็กน้อยเพื่อความสวยงามน่าใช้และมีกลิ่นหอมอ่อน ๆ ตามความนิยมของผู้ใช้ สำหรับสีที่ผสมนั้นควรเป็นสีที่รับประทานได้ ส่วนสารแต่งกลิ่นมักจะเป็นเปปเปอร์มินต์ เมนทอล ลาเวนเดอร์ เป็นต้น

นอกจากสารชนิดต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีการเติมสารอื่นลงไปโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะอย่าง เช่น เป็นตัวช่วยประสานสำหรับการอัดเป็นเม็ด เป็นตัวช่วยทำให้สารบางชนิดละลายได้ดีได้น้ำใส เป็นตัวทำให้เกิดความร้อนอ่อนพอประมาณเมื่อผสมหรือละลายน้ำแล้ว เป็นการให้ความสะดวกกับผู้ใช้ จะไม่ต้องเป็นธุระหาน้ำอุ่น เพราะสารบางชนิดจะเกิดปฏิกิริยาได้ดีหรือให้ฟองก๊าซดีในน้ำค่อนข้างอุ่นมากกว่าน้ำเย็น เป็นตัวฆ่าเชื้อโรค เป็นตัวทำปฏิกิริยาช่วยล้างหรือทำลายคราบบุหรี่ย คราบยาง คราบสีต่าง ๆ หรือสิ่งอื่นที่จับติดผิวเคลือบฟัน ตัวอย่างสารดังกล่าว เช่น โซเดียมคลอไรด์ พวกกัม (gums) ต่าง ๆ กรดมะนาว เป็นต้น

วิธีใช้โดยทั่วไป ของยาล้างฟันปลอมทั้งชนิดเม็ดและชนิดผงทำได้โดยการนำยาล้างฟันปลอมละลายในน้ำอุ่นที่ไม่ร้อนจัด (ประมาณ ๕๐ องศาเซลเซียส) จำนวนมากพอที่จะแช่ฟันปลอมได้จุ่มมีดน้ำใช้แปรงสีฟันแปรงขัดสีฟันปลอมนั้นไปมาให้ทั่วคราบที่ติดอยู่บาง ๆ จะจางหายไปภายในเวลา ๑๐ นาที ยกเว้นคราบที่หนาๆ อาจต้องใช้เวลานานกว่าหรือล้างบ่อยกว่านั้น ปริมาณของยาล้างฟันปลอมชนิดผงใช้ประมาณ ๑ ผ่าจุกที่ปิดขวดบรรจุ และชนิดเม็ดใช้หนึ่งเม็ดหรือใช้ตามวิธีการบนป้ายฉลากที่ติดแนบกับภาชนะบรรจุนั้น